

Kimlik Bulanması Ya Da Arzulayan Öznenin Öte Tarafı

Gülay YAŞAYANLAR

Yard.Doç.,

Dokuz Eylül Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi

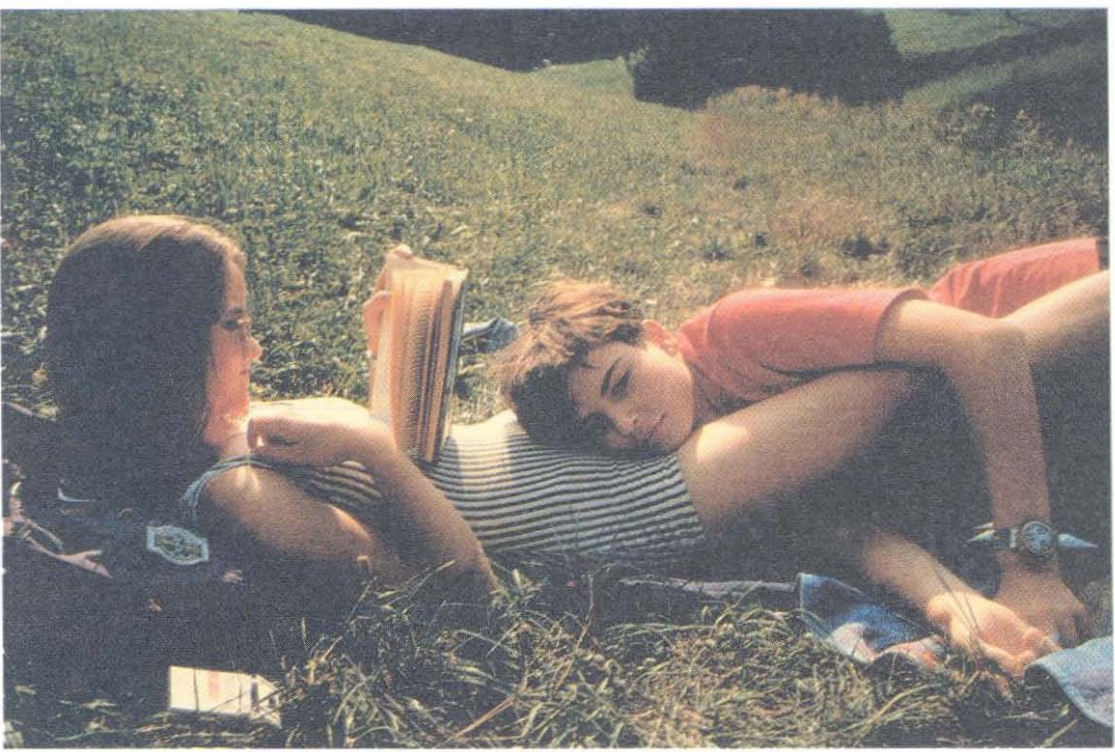
Resim Bölümü, Öğretim Üyesi

Cinsel kimliğin sınırlarının flü olduğu düzlemde, aşına olunan -toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin- bir görüntüyle buluş/a/mama, veya öznenin kendisiyle giriştiği yabancılaşma ilişkisi, esasında "cinsel beden anlayışımızın büyük ölçüde arzu tarafından belirlendiği"nin bir kanıtıdır.¹ Zamanın hızla tüketildiği, şemalara uygun olarak üretilen hazların özel içerikleri, günümüz toplum yapısının -bedene ilişkin- potansiyel ihlallerini de devreye sokmaktadır. Çünkü; "bedene ait olanı" sorgulamak, kültürel kimliğin kendine yeni bir akış alanı yaratmasıyla saplantılı bir nitelik kazanır. Aslında kimliğin sınırlarının nasıl çizildiğine ilişkin her okuma deneyimi, keşfedilmeye hazır "yeni bir cinsel kimliği" de beraberinde getirir. Dahası, bedene dair her şeyi kendine çeken bir bilme ekseninin varlığı; içinde barındırdığı kesintisiz karmaşadan ve bulanmadan kaynaklı gibidir.

Bu gerilimli duyumsamada Cixous'un "...toplumsallığın -çiftler ve karşıtlıklar çerçevesinde tanımlanmış bir öznelarasılığın- köşeye sıkıştırıldığı bir yerler olacaktır"² şeklindeki yorumu, bedene ilişkin yeni aidiyet tarzları'nın da gündeme gelmesine ve etrafa saçılmasına işaret eder. Zaten dışı cinselliği ve erotizmiyle ilgili bilinçdışının aldığı konum ve öznenin kendisiyle giriştiği karşıtlık-ötekilik ilişkisi, söz konusu bulanık ortama kaynaklık eden en önemli verilerdir. Başka deyişle, cazibeli öteki/ karşıt olanın tezahürü böyle bir ortamı gerektirir.

¹ Richard Leppert, *Sanatta Anlamın Görüntüsü*, Çeviren: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002, s.288.

² H. Cixous'tan Aktaran: Ann Game, *Toplumsalın Sökümü*, Çeviren: Mehmet Küçük, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 1998, s.125.

Collier Schorr
Güneşlenen Kızlar, 1995

Bu durum kimliğin yine kendisiyle giriştiği öteki ilişkisi içinde yeni yarınlarla farklı boyuta evrilecektir. Sözelimi bu şekilde "indirgenmiş birey", çok yönlü cinsel yapısında ötekini yeniden göstermek üzere flu bir çerçevede izlemeye sunacaktır. Örneğin Cixous; "...ötekinin, hakikaten ötekiyse eğer ne olduğunu sorar. Bu öteki tanımlanamaz, hakkında teoriler geliştirilemez; yerleşik değildir, elden kayıp gidendir, başka bir yerdir" der.³

Bu noktada Collier Schorr'un fotoğrafına bakmakta yarar var: Sanatçının gösterme hazzının yoğun bir şekilde hissedildiği ve ne olduğu sorgulamasını da kışkırttığı bu kurgusal görüntüde, "özne/birey'in yeniden kendi suretini oluşturması" söz konusu. Birbirine temas eden iki beden -kadınsı çocukluk dönemini çağrıştıran- bir görüntü retoriği içinde yer almakta ve saf bir soyutlama halinde ortaya çıkmaktadır. Mutlak sınırları çizili bir cinsellikleri olmaksızın bu figürler, bir kimlik dönüşümü içindedirler. Hatta birinin öteki üzerindeki temas ya da tahakküm ilişkisi, açıkça izlenmeye değer gizemli bir provokasyonun ürünüdür. Sanki, az sonra biri diğerine öykünererek onun bedeninde vücut bulacak ve yeniden bir başka uzamda çoğalarak türdeş bedenler birbirleriyle kesişeceklerdir.

Fotoğrafik görüntüde baştan beri görülmesi, kaçınılmaması istenen şey ise, haz ekseninde gerçekleşen bu dönüşümdür belli ki... Daha ilk bakışta ben-

³ H. Cixous'tan Aktaran: Ann Game, Y.a.g.k., s.122.

zer iki figürün ayartma fantezilerinin hissedildiği bir tür beden buluşması söz konusudur artık. Sanatçının görünür kıldığı bu ikili aslında gizli olandan öte, ancak arzulayan öznenin katkısıyla yeni bir "erotik kaykılma" macerasına girişmeye hazırlanır. Giderek görmenin zihinde yarattığı "androgyn" etkinin fotoğraftan aldığımız hazzın yanı sıra, bedenim imgesel boyutunu da farklı bir dile dönüştürerek, ayrıksı bir aşkın da kusursuz bileşenlerine kaynaklık ettiğine tanık oluruz. Böylece tekil bir yapıya indirgenmiş gibi duran bedenler, yeniden kodlanarak sonsuz bir okuma olanağını devreye sokar. Artık bu noktada, bu türden bir dönüşüm sürecini anlamlı kılan, yaratılan yeni cinsel uzamın kışkırtıcı boşluğudur.

Gözlenen o ki, öznenin değişen "eril" standardı, beden imgelerinin hem kendileriyle hem de birbirleriyle giriştikleri erotik sahnede, onaylanan cinselliğin tam tersi bir konumda yer almasını gerektirir. Benzer olanın (kendindeki öteki) varlığı sayesinde "öznenin cinsel muğlaklığı" üzerine kurulu yeni bir kimlik boyutuna geçilebilir bu noktada. Ya da, dışı cinselliğine ilişkin tüm tanımlamaların geçersiz olduğu böyle bir aura'da, arzu nesnesinin ne olduğu sorusu da yeniden çözülüp dağılır. Yani, kadınsı hazzın gösterilen kimliğin bu yüzüne eklenmesi, tahayyül gücümüzün sınırlarını düpedüz ihlâl eder.

Dışı cinselliğinde ben ve öteki kavramlarının "mutlak bir gereklilik" ile kaygan bir cinsel kimlik arasında gidip gelen yeni duyumsallıkları, artık keşfedilmeye hazırdır. Ki bu noktada aktif bir dışı otoerotizminin de bu eylemin ne ölçüde belirleyeni (göstereni), olduğu ya da otoerotizmin iflâh olmaz çatışmalarını benimseyen bilincin yeni yüzü artık kendine onay aramaktadır... Dışı otoerotizmine gönderme yaparken bunun aslında bulanık bir cinselliğin esas göstereni olduğunu düşünmemiz pek de yanlış olmasa gerek.

Zaten dışı cinselliğinde saklı duran "öteki" ilişkisinde, öne çıkartılan erotik hazlar da yığınla imgenin işlevselliğiyle dönüşebilen bir bellek/imge oyununda rolleri gereği yeni yaşantı içeriklerine uyum sağlarlar. Mutlaklığın böylesine tersyüz olduğu bir çerçevede kimliğin soluk alabilmesinin ise, muhteşem bir çağrışım ağıyla donatılması ve ait olunan tüm bildik verilerden sıyrılması gereklidir. Belki de uzlaşmaz cinsel kimliğin denetlenemez-kısıtlanamaz bir arzunun ötesine taşınarak, "salt kendisinin temsiliyle" baş başa kalmasıyla bedenim fısıldayan bir çok sırrının açığa çıkması ve katlı bir hal alması da mümkün olmaktadır.

Ayrıca, arzulayan özne'nin öte tarafında cinsel uzamı dönüştüren homogenite'nin varlığı, biraz da yeni egemenlik arayışlarının sökülmesiyle alâkalıdır. Ki bu karmaşık noktada ben ile öteki'nin tartışmalı cinsel kimlik sınırları yeni anlam kırılmalarıyla biraz daha silik ve buğulu bir hale

gelecektir.

Ne var ki, bastırılmış kadın cinselliğinin çoğul, gizemli ve/fakat tek bir cinsel organla açıklanamayacak denli karmaşık bir olgu olduğu ileri sürülebilir. Tıpkı Luce Irigaray'ın kadının cinsel organlarının her yerde olduğunu, kadının cinselliğinin ve hazzının çoğul olduğunu vurgulamasında görüldüğü gibi...⁴

⁴ Luce Irigaray'dan Akataran: Ann Game, Y.a.g.k., s.129